

Edukacja IPN

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/wystawy/biografie-elementarne/187090,Eugeniusz-Kwiatkowski.html>
29.04.2024, 16:14

Eugeniusz Kwiatkowski

Biograficzna wystawa elementarna przygotowana w Oddziałowym Biurze Edukacji Narodowej IPN w Gdańsku poświęcona jest osobie Eugeniusza Kwiatkowskiego – naukowca, wicepremiera, ministra przemysłu i handlu (1926–1930), ministra skarbu (1935–1939) II Rzeczypospolitej. Jego nazwisko historia na trwałe połączyła z powstaniem Gdyni i Centralnego Okręgu Przemysłowego.

Autor Wystawy: dr Barbara Męczykowska

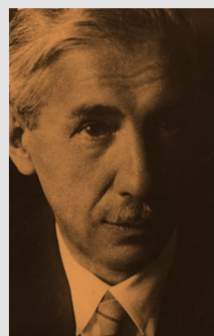
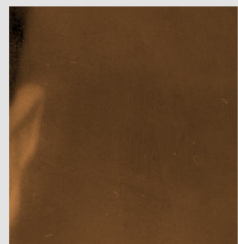
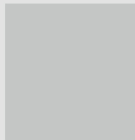
Recenzja: dr Marcin Szerle

Korekta: Monika Karolczuk

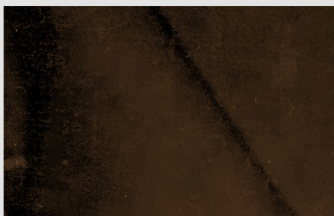
Koncepcja graficzna serii: Paulina Żak

Skład: Piotr Wiejak, Karolina Masłowska

Na wystawie wykorzystano zdjęcia: Biblioteki Narodowej (BN), Biblioteki Uniwersyteckiej KUL (BU KUL), Muzeum Fotografii w Krakowie (MuFo), Muzeum Miasta Gdyni (MMG), Muzeum Regionalnego w Stalowej Woli (MRwSW), Narodowego Archiwum Cyfrowego (NAC), Wojskowego Biura Historycznego (WBH) oraz Julity Maciejewicz-Ryś (zb. JM-R).

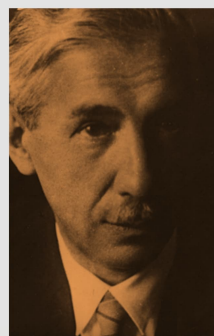
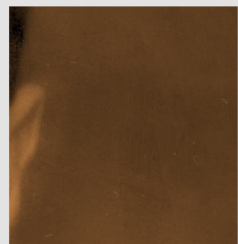
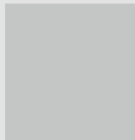
Eugeniusz Kwiatkowski

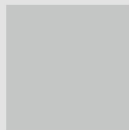
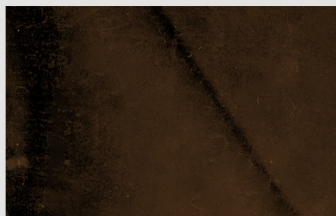
INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

BE BIOGRAFIE
WYSTAWY
ELEMENTARNE

Panele wystawy

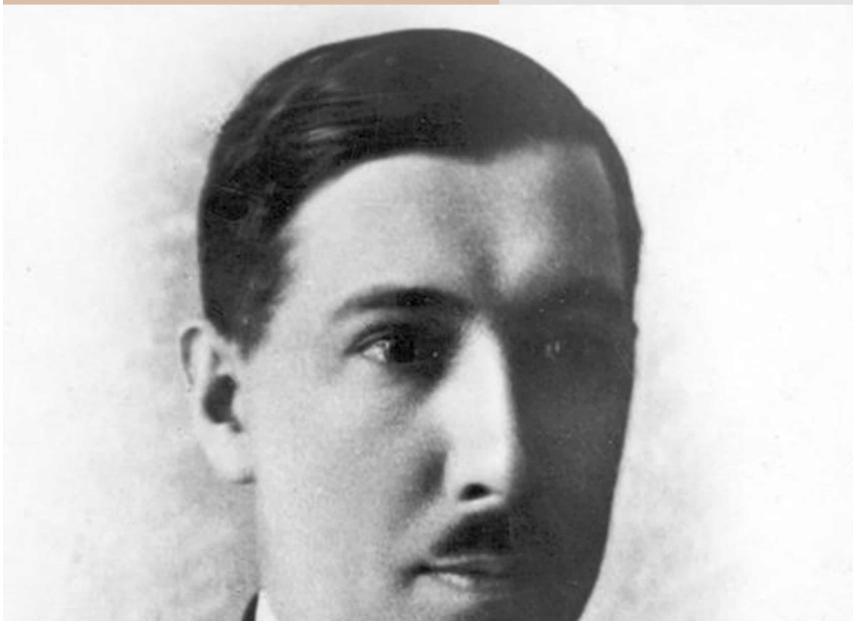
Eugeniusz Kwiatkowski

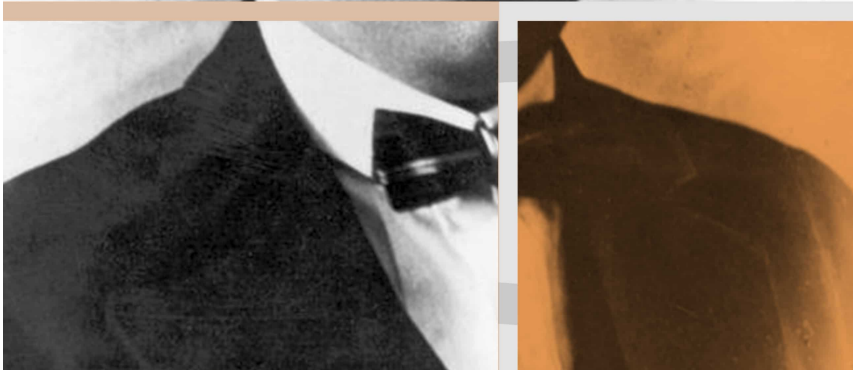
INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

BE BIOGRAFIE
WYSTAWY
ELEMENTARNE

„Przed zwierciadłem przeszłości”

Praca, patriotyzm, poszanowanie tradycji – te wartości towarzyszyły Eugeniuszowi Kwiatkowskiemu przez całe życie. Nauczył się je cenić w rodzinnym domu. Na świat przyszedł w Krakowie 30 grudnia 1888 r. Dzieciństwo spędził w rodzinnym majątku Czernichowce koło Zbaraża.

← Eugeniusz Kwiatkowski, zdjęcie portretowe, 1928 r.
📍 NAC

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Lwów, Monachium, Lublin

Eugeniusz był wszechstronnie uzdolniony. Lubił m.in. pisać, co przydało mu się w późniejszym życiu. Po maturze rozpoczął studia na Wydziale Chemii Technicznej Politechniki Lwowskiej (ówczesnej Szkoły Politechnicznej). Tam po raz pierwszy zetknął się z polityką. Nowa działalność spowodowała kłopoty na uczelni i po namowach matki Kwiatkowski przeniósł się do Monachium, gdzie kontynuował studia i nadal angażował się politycznie. W 1912 r. uzyskał dyplom inżyniera chemii.

→ Eugeniusz Kwiatkowski studiował także w Königl. Bayerische Technische Hochschule w Monachium. Nie odciął się jednak od działalności politycznej, gdyż założył w Monachium komórkę „Zarzewia”. Na zdjęciu Kwiatkowski (pierwszy z prawej) w Ogrodzie Angielskim w Monachium, 1910 r.

▣ NAC

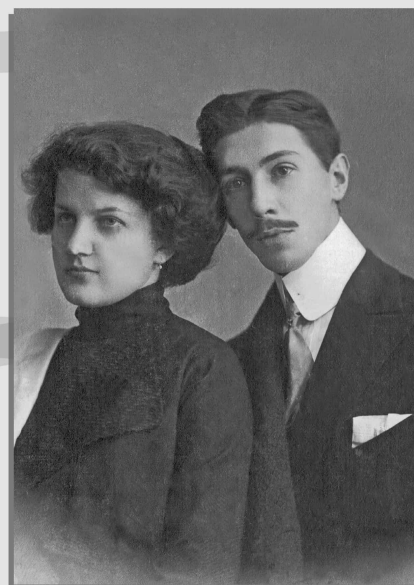
→ Oprócz członkostwa w „Zecie”, a potem w „Zarzewiu”, Kwiatkowski wspierał również tworzenie Armii Polskiej i Drużyn Strzeleckich w Galicji. Na zdjęciu gmach głównej Szkoły Politechnicznej we Lwowie, 1910 r.

▣ BN

→ Po uzyskaniu tytułu inżyniera powrócił do Lwowa. We wrześniu 1913 r. poślubił Leokadię Glazer, po czym małżonkowie przeprowadzili się do Lublina, gdzie Kwiatkowski rozpoczął pracę w prywatnej gazowni Feliksa Bańkowskiego. Na zdjęciu młodzi małżonkowie Kwiatkowscy, przed I wojną światową

▣ zb. JM-R

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

„Celem była po prostu Polska cała i niepodległa”

1914
1918

→ Eugeniusz Kwiatkowski
w służbie legionowej,
1916–1918
📍 WBH

↓ Rodzina Eugeniusza
Kwiatkowskiego, żona
Leokadia wraz z dziećmi
Anną, Ewą i Janem,
lata 20. XX w.
📍 zb. JM-R

Wybuch I wojny światowej zastał Eugeniusza Kwiatkowskiego u teściów we Lwowie, gdzie w sierpniu 1914 r. zaczęto tworzyć Legion Wschodni. Kwiatkowski mimo braku przeszkolenia wojskowego zgłosił się do Komisji Kwaterunkowej. Po rozwiązaniu Legionu i zajęciu Lwowa przez Rosjan postanowił wrócić do przebywającej w Lublinie żony. Po wyparciu wojsk rosyjskich z tego miasta wstąpił do Legionów Polskich i w stopniu chorążego zajął się służbą werbunkową. Od listopada 1918 r. wraz z innymi członkami Polskiej Organizacji Wojskowej rozbrajał wojska niemieckie. Służbę liniową zakończył w stopniu porucznika.

↓ Wśród grupy
peowiaków (członków
POW) z powiatu
łukowskiego,
drugi z lewej stoi
porucznik Eugeniusz
Kwiatkowski, 1918 r.
📍 NAC

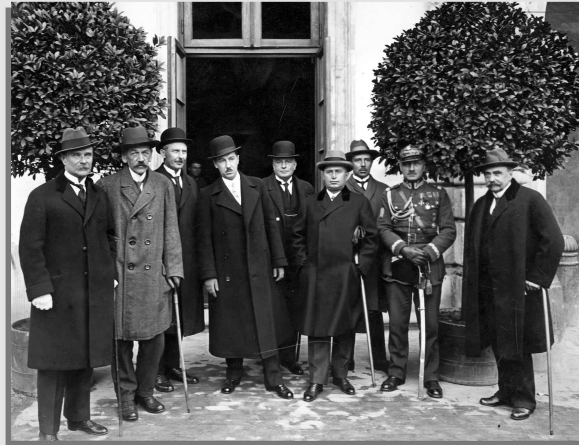

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1926

„Skromny inżynier z Chorzowa”

Po zakończeniu wojny polsko-bolszewickiej Kwiatkowski został wykładowcą na Politechnice Warszawskiej, a następnie dyrektorem technicznym późniejszej Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Chorzowie. Łatwo nawiązywał kontakty zarówno z ludźmi nauki, jak i polityki, dzięki czemu poznał m.in. późniejszego prezydenta RP Ignacego Mościckiego. Po zamachu majowym Mościcki wskazał go na ministra w rządzie RP. Objął wówczas tekę ministra przemysłu i handlu. Po kilku latach zrezygnował z pełnionej funkcji, oficjalnie z powodów zdrowotnych. Jego odejście miało jednak także przyczyny polityczne, m.in. związane z zastrzeżeniami marszałka Piłsudskiego wobec działań gospodarczych ministra. W latach 1931–35 był dyrektorem naczelnym Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i w czasie światowego kryzysu wyprowadził Zakłady z zapaści. Do rządu powrócił w 1935 r., obejmując tekę wicepremiera ds. gospodarczych i ministra skarbu.

← Eugeniusz Kwiatkowski objął tekę ministra przemysłu i handlu w czerwcu 1926 r. Na zdjęciu członkowie gabinetu marszałka Józefa Piłsudskiego po zaprzysiężeniu 2 października 1926 r., czwarty od lewej stoi Eugeniusz Kwiatkowski
 ■ NAC

→ Prezentacja pierwszej polskiej maszyny do pisania konstrukcji Bernarda Rohowskiego na Międzynarodowych Targach Poznańskich. Na zdjęciu, wśród zwiedzających, minister przemysłu i handlu Eugeniusz Kwiatkowski, 1930 r.
 ■ NAC

→ Minister przemysłu i handlu Eugeniusz Kwiatkowski (stoi w pierwszym rzędzie, szósty od lewej) w gronie członków Izby Rzemieślniczej
 ■ NAC

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

→ Pożegnanie dyrektora naczelnego Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach Eugeniusza Kwiatkowskiego po ponownym powołaniu do rządu, Mościce 13 października 1935 r.

↓ Wicepremier Eugeniusz Kwiatkowski w trakcie wygłaszania exposé w Sejmie RP, 5 grudnia 1935 r.

↑ Przekazanie Wojsku Polskiemu eskadry lotniczej ufundowanej przez Związek Skarbowców RP. Chrztu samolotu RWD-8 dokonał wicepremier Eugeniusz Kwiatkowski, maj 1937 r.

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

W tym bowiem miejscu Europy, gdzie leży Polska, istnieć może tylko państwo silne, rządne, świadome swych trudności i swego celu, wolne, rozwijające bujnie indywidualne wartości każdego człowieka, a więc demokratyczne, zwarte i zorganizowane, solidarne i silne wewnątrz, budzące szacunek na zewnątrz, przeniknięte walorami kultury i cywilizacji, państwo nowoczesne, zachodnie, mnożące w wyścigu pracy własne wartości materialne i moralne. Czyż możemy się wahać, stojąc u drogowskazu, gdzie pójść?

E. Kwiatkowski, Dysproporcje, Kraków 1931

↑ Eugeniusz Kwiatkowski, 1946 r.
MMG

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

„Trzymajmy się morza”

→ Uroczystość poświęcenia bandery SS „Gdańsk”, jednostki wybudowanej w gdańskiej stoczni dla celów żeglugi przybrzeżnej, z udziałem ministra Eugeniusza Kwiatkowskiego oraz żony marszałka Piłsudskiego Aleksandry z córkami, 1927 r.

MMG

Minister Kwiatkowski kładł duży nacisk na rozwój gospodarki morskiej. Chciał jak najlepiej wykorzystać fakt, że po I wojnie światowej Polska uzyskała dostęp do morza. Zwiększał nakłady na budowę portu w Gdyni i dał podwaliny pod utworzenie Żeglugi Polskiej.

↑ Jednym ze statków należących do Polskiego Transatlantyckiego Towarzystwa Okrętowego była SS „Polonia”, na której pokładzie można było m.in. popłynąć z Gdyni do Nowego Jorku. W uroczystościach poświęcenia bandery „Polonii” brał udział minister Eugeniusz Kwiatkowski, 1930 r.

NAC

↑ Port w Gdyni w 1934 r. stał się największym pod względem przeładunku portem nad Bałtykiem, był też jednym z najnowocześniejszych portów w Europie, 1938 r.

NAC

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

„Trzymajmy się morza”

→ Żegluga Polska powstała jako przedsiębiorstwo państwowe w 1927 r. Pierwszymi zakupionymi na jej rzecz jednostkami były widoczne na zdjęciu węglowce „Wilno”, „Toruń” i „Katowice”.

▣ NAC

↓ Aby ułatwić transport węgla ze Śląska do Gdyni z pominięciem nieprzychylnego Polsce Wolnego Miasta Gdańskiego, przy dużym wsparciu Eugeniusza Kwiatkowskiego wybudowano magistralę węglową. Na zdjęciu tory kolejowe w porcie w Gdyni, 1937-1939

▣ NAC

↑ Eugeniusz Kwiatkowski (u dołu, pierwszy z prawej) przed Urzędem Morskim w Gdyni, lata 20. XX w.

▣ MMG

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

***Tylko naród wewnętrznie solidarny
i zjednoczony jest zdolny do
walki i zwycięstwa; nie zwycięża
nigdy naród rozdarty przez
wewnętrzne nienawiści.***

E. Kwiatkowski, *Dysproporcje*, Kraków 1931

↑ Wicepremier Eugeniusz Kwiatkowski
(z lewej) i minister sprawiedliwości
Witold Grabowski, 1937 r.
📷 NAC

**INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ**

Odbudowa gospodarki RP

Od początku swojej działalności w niepodległej Polsce Kwiatkowski miał własną wizję odbudowy polskiej gospodarki po latach zaborów. Starał się do niej przekonać swoich współpracowników, a także polityków.

Jego działania szły w kierunku odbudowy rolnictwa oraz rozwoju włókiennictwa i produkcji na krajowych surowcach. Nie zapominał o poprawie warunków życia mieszkańców poszczególnych województw, a także bezpieczeństwie państwa, wspierając rozwój przemysłu zbrojeniowego. Ważna była dla niego również poprawa bilansu handlowego Polski z zagranicą.

W 1936 r. ogłosił czteroletni plan inwestycyjny, w ramach którego powstał m.in. Centralny Okręg Przemysłowy. W grudniu 1938 roku przedstawił sejmowi 15-letni plan inwestycyjny sięgający po rok 1954, którego realizacja miała ostatecznie zatrzeć różnice pomiędzy Polską A i B.

↓ W 1937 r. w Dębicy rozpoczęto budowę filii poznańskiej fabryki opon „Stomil” S.A. Na zdjęciu Eugeniusz Kwiatkowski (drugi z lewej) zwiedza wnętrza fabryki w towarzystwie jej dyrektora dr. Jana Piotrowskiego oraz wojewody krakowskiego dr. Jana Tymańskiego, 1939 r.

MMG

↑ Na terenie COP-u oprócz inwestycji przemysłowych zakładano budowę lub modernizację ośrodków miejskich. Miastem powstałym od podstaw była Stalowa Wola, która stała się jednym z symboli COP-u, zdjęcie z 1939 r.
NAC

↑ Uroczystość poświęcenia zakładów w Stalowej Woli z udziałem Eugeniusza Kwiatkowskiego, 14 czerwca 1939 r.
MRwSW

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Odbudowa gospodarki RP

← Eugeniusz Kwiatkowski interesował się różnymi nowinkami w zakresie technologii i chemii. Jedną z nich było wynalezione przez Włocha Antonia Ferrettiego włókno o nazwie lanital. W Polsce pierwszą fabrykę tego materiału otworzono w Pabianicach pod nazwą „Polana” S.A.

Na zdjęciu Eugeniusz Kwiatkowski zwiedza fabrykę w towarzystwie dr. Ferrettiego.

▣ NAC

↑ Otwarcie Państwowej Fabryki Związków Azotowych w Mościcach. Wśród zwiedzających sali turbinowej prezydent Ignacy Mościcki oraz Eugeniusz Kwiatkowski.

▣ NAC

↑ W latach 30. XX w. rozpoczęto budowę zapory wodnej w Rożnowie. Wśród wizytujących prezydent Mościcki i minister Kwiatkowski.

▣ NAC

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

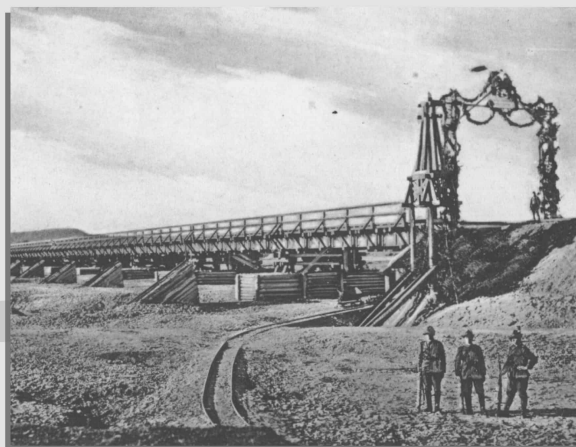
Internowanie

1939
1945

Wybuch II wojny światowej zastał Eugeniusza Kwiatkowskiego w Warszawie. Jego resort był dobrze przygotowany na wypadek działań wojennych. Już wcześniej powstały m.in. projekty dekretów i zarządzeń przedstawiających gospodarkę na tryb wojenny. Minister opuścił stolicę jako jeden z ostatnich przedstawicieli rządu. W Rumunii został internowany. Nie udało mu się wyjechać do Francji, gdzie gen. Władysław Sikorski utworzył rząd. Podczas internowania pozostał aktywny: słuchał radia, czytał, pisał, a nawet uczył polskie dzieci geografii.

← W maju 1939 r. Eugeniusz Kwiatkowski uczestniczył w Mościcach w przekazaniu wojsku samolotów i karabinów maszynowych, które ufundowali czytelnicy miesięcznika „Plon”
📍 NAC

← Eugeniusz Kwiatkowski z żoną i córką Ewą w Rumunii, 1944 r.
📍 NAC

↑ Eugeniusz Kwiatkowski przekroczył granicę RP z Rumunią w Kutach 17 września 1939 r. Nie zdołał przedostać się do Francji, gdyż został internowany przez władze rumuńskie. Na zdjęciu most na rzece Czeremosz w pobliżu przejścia w Kutach, ok. 1934 r.
📍 BN

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

1946

Powrót do kraju

→ Jednym z pomysłów Eugeniusza Kwiatkowskiego było stworzenie Związku Gospodarczego Miast Morskich. Władze komunistyczne nie brały jednak takich rozwiązań pod uwagę w obawie o decentralizację. Na zdjęciu Eugeniusz Kwiatkowski na terenach zakładów „Dalmor” w Gdyni, 1946 r.

MMG

Po zakończeniu wojny Eugeniusz Kwiatkowski stanął przed trudnym wyborem – zostać na emigracji czy zgodzić się na propozycję Jerzego Borejszy (wysłannika Krajowej Rady Narodowej) i objąć funkcję Delegata Rządu dla spraw Wybrzeża. Potrzeba kontaktu z córką Anną oraz wola dalszej pracy dla Polski skłoniły go do powrotu do kraju.

Po rozwiązaniu Delegatury Rządu dla spraw Wybrzeża w maju 1948 roku Kwiatkowski został zwolniony i wkrótce dostał nakaz opuszczenia Wybrzeża.

← Sprawując funkcję Delegata Rządu dla spraw Wybrzeża, Eugeniusz Kwiatkowski odpowiadał m.in. za odbudowę portów, połączeń kolejowych, stoczni. Na sercu leżało mu także szkolnictwo morskie. Na zdjęciu Kwiatkowski (w środku) na pokładzie „Daru Pomorza” w dniu pożegnania żaglowca przed wypłynięciem w pierwszy powojenny rejs szkoleniowy, Gdynia 1946 r.

MMG

← Kwiatkowski starał się, aby akcja odbudowy Wybrzeża przebiegała sprawnie, mimo pojawiających się problemów, w tym braku wykwalifikowanej kadry. Na zdjęciu Eugeniusz Kwiatkowski (drugi z prawej) z wizytą w gdyńskim „Dalmorze” jako Delegat Rządu dla spraw Wybrzeża, 1947 r.

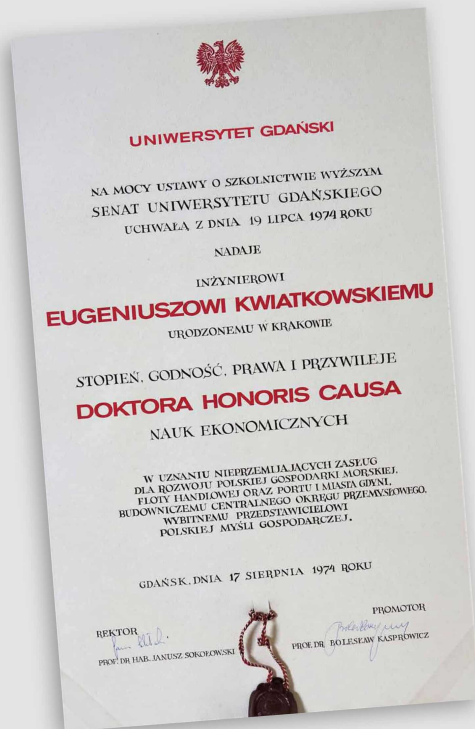
MMG

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

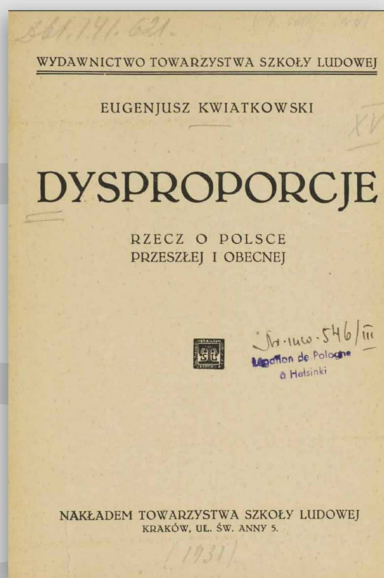
1974

W Krakowie

← Uniwersytet Gdański 17 sierpnia 1974 r. nadał Eugeniuszowi Kwiatkowskiemu tytuł doktora *honoris causa* nauk ekonomicznych
 ▶ MMG

Ostatnie 25 lat życia Kwiatkowski spędził w Krakowie. Władze komunistyczne zabroniły mu mieszkać na Wybrzeżu, w Poznaniu i Warszawie. Zakazano mu także wykładać na uczelniach. Skupił się więc na pisaniu książek z dziedziny chemii. Zmarł 22 sierpnia 1974 r. Kilka dni wcześniej odebrał doktorat *honoris causa* nauk ekonomicznych nadany mu przez Uniwersytet Gdański. Pozostawił po sobie bardzo bogatą spuściznę naukową w postaci książek, artykułów i przemówień. Kwiatkowski przez całe życie bardzo sumiennie podchodził do swojej pracy, mając zawsze na uwadze rozwój Polski.

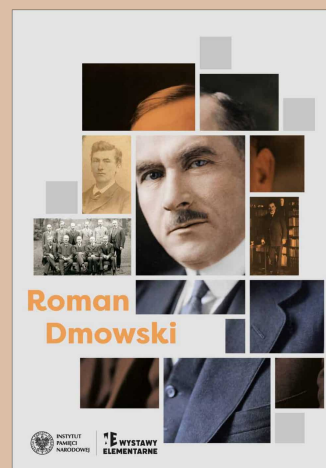
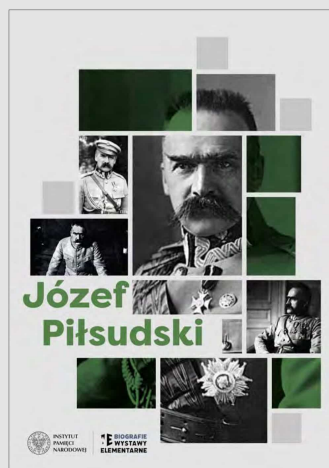
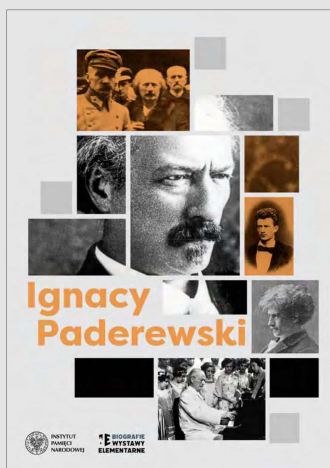
← Wśród licznych publikacji napisanych przez Eugeniusza Kwiatkowskiego można odnaleźć *Dysproporcje. Rzecz o Polsce przeszłej i obecnej*, wydane w 1931 r.
 ▶ BU KUL

↑ Uroczystościom pogrzebowym przewodził arcybiskup krakowski kardynał Karol Wojtyła (późniejszy papież Jan Paweł II), 1974 r.
 ▶ MuFo

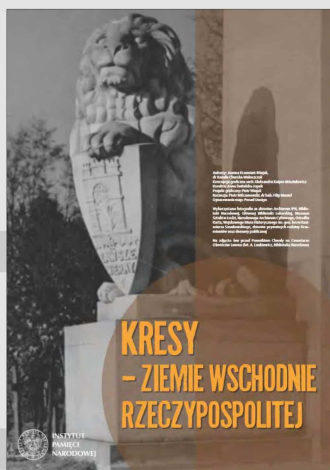

INSTYTUT
 PAMIĘCI
 NARODOWEJ

Zobacz więcej wystaw z serii na
www.edukacja.ipn.gov.pl

Zobacz inne wystawy elementarne:

Autor Wystawy: dr Barbara Męczykowska

Recenzja: dr Marcin Szerle

Korekta: Monika Karolczuk

Koncepcja graficzna serii: Paulina Żak

Skład: Piotr Wiejak, Karolina Masłowska

Na wystawie wykorzystano zdjęcia: Biblioteki Narodowej (BN), Biblioteki Uniwersyteckiej KUL (BU KUL), Muzeum Fotografii w Krakowie (MuFo), Muzeum Miasta Gdyni (MMG), Muzeum Regionalnego w Stalowej Woli (MRwSW), Narodowego Archiwum Cyfrowego (NAC), Wojskowego Biura Historycznego (WBH) oraz Julity Maciejewicz-Ryś (zb. JM-R).

INSTYTUT
PAMIĘCI
NARODOWEJ

Pliki do pobrania

[Eugeniusz Kwiatkowski format A3 \(pdf, 45.23 MB\) 03.07.2023 08:02](#)

[Eugeniusz Kwiatkowski format B1 \(pdf, 47.7 MB\) 03.07.2023 08:03](#)

Opcje strony